

Het Amsterdam van Multatuli

In dit huis werd Eduard Douwes Dekker geboren, en op deze rode sofa stierf hij als Multatuli, de man die veel geleden had. Een vreemd idee. In het Multatuli-museum komen begin en einde van de schrijver samen. Het is ook het begin- en eindpunt van de wandeling uit het boekje 'Helaas, ik ben 'n Amsterdammer' Douwes Dekker (1820 - 1887) was een Amsterdammer in hart en nieren. Sterker nog, een Jordanees, al schaamde hij zich daar wel een beetje voor. Zijn tweede vrouw Mimi, aan wie we de meeste spullen in het museum te danken hebben, vertelde dat het 'hem niet lief was' om te horen dat hij in een onaanzienlijke steeg geboren was, de Korsjespoortsteeg. Hij herinnerde zich beter de meer upgrade Haarlemmerdijk.

De wandeling begint dus in de steeg, en gaat dan langs zijn uitgever Funke naar het Singel. Daar was het katoenkantoor van Van de Velde, waar Dekker drie jaar lang loopjongen was. Het stond model voor Ouwetyd & Kopperlith in de geschiedenis van Woutertje Pieterse. Bij de Torenluis staat het meer dan levensgrote borstbeeld dat Hans Bayens van de schrijver maakte. Hij kijkt de gracht in zuidelijke richting af, rustig de rondvaartboten afwachgend. Via de Dam voert de wandeling naar de Nes met al zijn theaters. In een ervan gaf Multatuli eens twee dronken bezoekers een klap omdat ze de voorstelling verstoorden. Het werd een rel rond de toen al beroemde schrijver, en een rechtszaak. Multatuli kreeg twee weken celstraf en een boete, maar zat weer eens aan de grond en ontvluchtte het land. Een jaar later kreeg hij gelukkig al weer gratie en keerde hij terug voor een lezingenreeks. Even verderop, naast het Allard Pierson Museum, is de schatkamer van de Universiteit van

Tekst en foto: Erik Kok

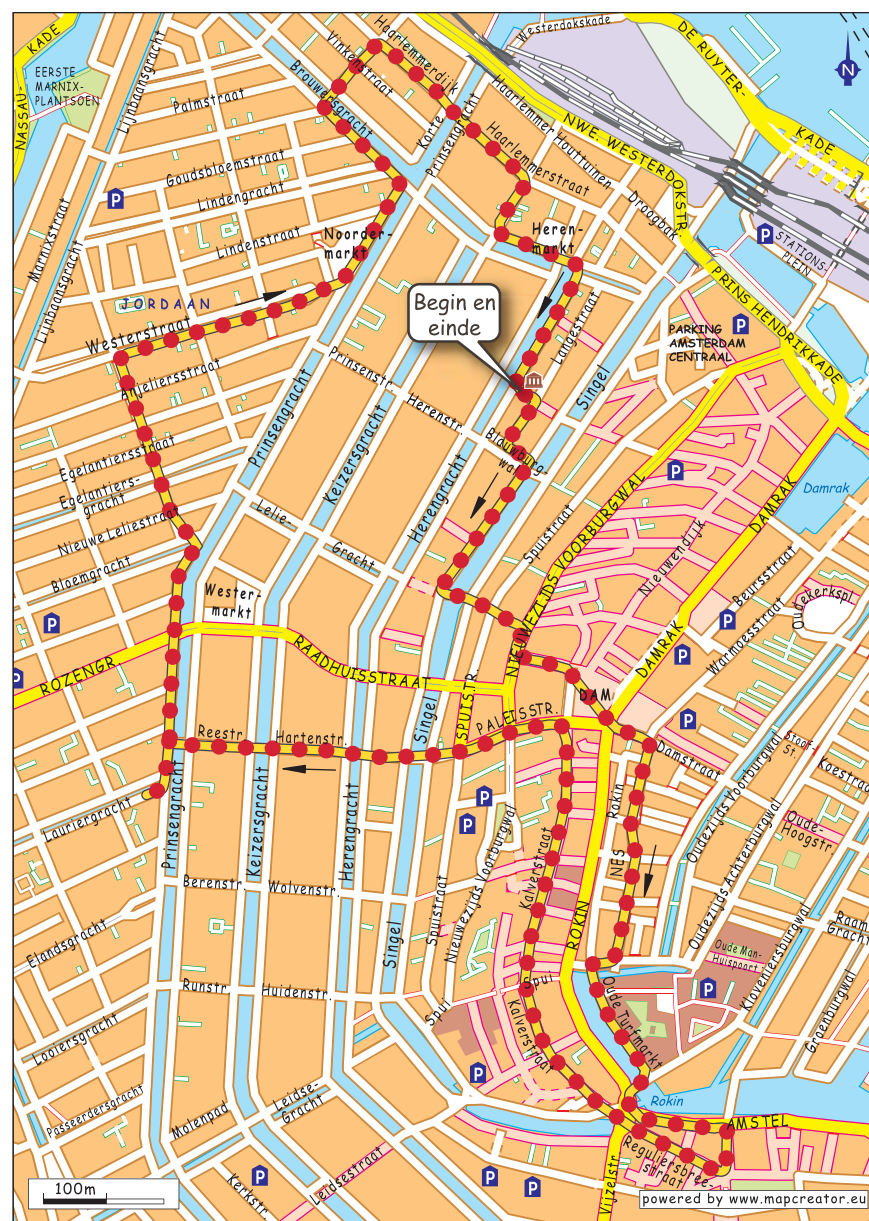
Het standbeeld dat Hans Bayens maakte van Multatuli op de Torenluis.

Amsterdam, de Bibliotheek bijzondere collecties. Hier worden meer dan vijfduizend handschriften van Multatuli bewaard, waaronder de befaamde 'Max Havelaar' (1860). Het was begin dit jaar te bezichtigen, nu wordt de tere inkt weer beschermd tegen het daglicht.

Kermisattractie

Via het Rembrandtplein, waar Multatuli zich tegen een kermisattractie keerde, gaat de wandeling naar het Muntplein. Vlak daarbij stond de Latijnse school, het gymnasium, waar Douwes Dekker drie jaar naar toe is geweest. Hij kon goed leren, en zijn vader verdiende als kapitein op zee genoeg om de school te betalen. Het was de bedoeling dat Dekker dominee werd, maar dat liep anders, zoals alles bij Dekker.

In de Kalverstraat staan enkele panden van waar Dekker zijn bundels 'Ideën' de wereld in stuurde. Niets in de winkelstraat herinnert nog aan de schrijver, of je moet het zoeken in een boekhandel. Bij de Dam schiet de tocht via de Paleisstraat de Hartenstraat in, waar Woutertje Pieterse, nadat hij zijn bijbeltje verkanseld had, een populaire roversroman leende. Tegenwoordig zijn er geen boekenzaakjes meer, maar genoeg andere bedrijfjes. Even verderop ligt de Lauriergracht, met het beroemdste adres van Nederland, nummer 37. Daar woonde Batavus Droogstoppel, de belachelijke 'makelaar in koffij' uit 'Max Havelaar'. Het adres bestond niet in de tijd van Dekker, er was een steegje tussen de nummers 35 en 39. Multatuli wilde geen klachten van handelaren die zich in Droogstoppel meenden te herkennen. Inmiddels staat er een appartementengebouw, en de eigenaar heeft er vijftien jaar geleden het opschrift 'Last en Co. Makelaars in Koffij' aan laten brengen, de firma-naam waaronder Droogstoppel handelde. De tocht gaat verder door de Jordaan. Het lijkt in niets meer op de arme volkswijk uit de tijd van Dekker, of van Theo Thijssen, die hier ook een museum en een standbeeld heeft. De straatjes zijn nog steeds smal, maar eigenlijk zijn alleen de grachten nog schilderachtig. Woutertje Pieterse en zijn vriendin Femke

Info

Begin- en eindpunt: Multatulimuseum, Korsjespoortsteeg 20
Lengte wandeling: 12 kilometer
Multatulimuseum: open dinsdag 10 - 17 uur, zaterdag en zondag 12 - 17 uur.

Het boekje 'Helaas, ik ben 'n Amsterdammer' is te koop in het museum, en bij boekhandel Bas Lubberhuizen (Singel 389).

staan nu vereeuwigd bij de Noorderkerk, waar hij zijn bijbeltje kreeg omdat hij zijn catechisatielessen goed had geleerd, het bijbeltje dat hij later verkocht om een beduimd boekje te kunnen lenen.

Even verderop, aan de Haarlemmerdijk, staat het huis waar Dekker zijn belangrijkste jeugd-jaren doorbracht. Nu zit er een Indisch restaurant in. Dekkers moeder hield zijn kamertje intact toen hij naar Indië was gegaan voor een mooie carrière als ambtenaar. Hij wilde controleur worden, assistent-resident, resident, gouverneur-generaal, onderkoning. Maar na een hoog oplopend conflict keerde hij berooid terug naar Amsterdam, zijn Amsterdam. Met alleen dat beroemde boek in zijn hoofd.

UUTTIPS@NHD.NL

Stoomgemaal Beets

In Oudendijk start zondagmiddag een wandeling door de Beemster polder. Daarbij wordt ook het oude stoomgemaal Beetskoog aangedaan. Het gemaal werd in 1877 gebouwd.

De stoommachine werd in 1916 vervangen door een 50 pk ruwolie Bronsmotor en een Stork centrifugaalpomp. Het behoort hiermee tot de zeldzame voorbeelden van vroeg 20e eeuwse bemalingstechniek van Nederlands fabrikaat.

Oud machinist Berend Eikenaar geeft uitleg over de werking.

Maar er wordt natuurlijk ook gewandeld. De start is bij eetcafé Les Deux Ponts aan de Slimdijk 2 in Oudendijk. Via het weilandpad gaat het langs de veenpolder Kruisoord naar de Noorddijk. Op dit gedeelte van de dijk stonden vroeger de 21 molens die met nog dertig andere molens vier eeuwen geleden het Beemstermeer droog maalden. Het is aan te

raden stevige schoenen aan te trekken en een kijker mee te nemen.

De start is om 14 uur, de wandeling duurt ongeveer 2,5 uur. Kosten: € 4,- en kinderen tot 12 jaar € 2,-
Basily Boys

Op het Canadaplein in Alkmaar treden vanavond de Basily Boys op. Dit zijn vier telgen van een beroemde zigeunerfamilie en het hoeft niet te verrassen dat ze gipsmuziek maken. Hun concert is te bele-

ven aan een eerbetoon aan de honderd jaar geleden geboren legendarische gitarist Django Reinhardt. Begint om 20.30 uur, toegang gratis.

Drommedaris

Cultureel centrum de Drommedaris in Enkhuizen heeft zondagavond TJ Johnson in huis.

De jazzpianist, drummer en zanger toert deze dagen door Europa en maakt een tussenstop in de Drommedaris voor

een zwoele jazzshow op een wellicht zwoele zomeravond. Met zijn band zoekt hij steeds de grenzen tussen jazz, blues, soul, country en gospel. Het begint zondagavond om 21.30 uur, toegang 10 euro. Reserveren: 0228-312076.

'Noord-Holland - Zoet & Zout' is een campagne van de provincie Noord-Holland

www.noord-holland.com